Utrecht University

VMR – UCWOSL BIJEENKOMST: NOORDZEE IN TRANSITIE

DE NOORDZEE OP TWEE SNELHEDEN

Windenergie, natuurherstel en de grenzen van juridische versnelling

Dr. Nikolaos Giannopoulos

3 November 2026

1

Utrecht University

Twee transities. Eén Noordzee

Niet dezelfde juridische snelheid.

ENERGIETRANSITIE

01 Ruimte reserveren
02 Procedures versnellen
03 Afwijkingen faciliteren

≠

NATUURHERSTEL

01 Herstelopgave bepalen
02 Maatregelen uitvoeren
03 Effecten blijven volgen

Een rechtmatig project ≠ een hersteld ecosysteem

2

Utrecht University

Van ruimtelijke ambities naar herstelverantwoordelijkheid in vier stappen

01

RUIMTE

Wat plannen we?

02

VERSNELLING

Wat verandert RED III?

03

WRIJVING

Waar botsen versnelling en natuurherstel met elkaar ?

04

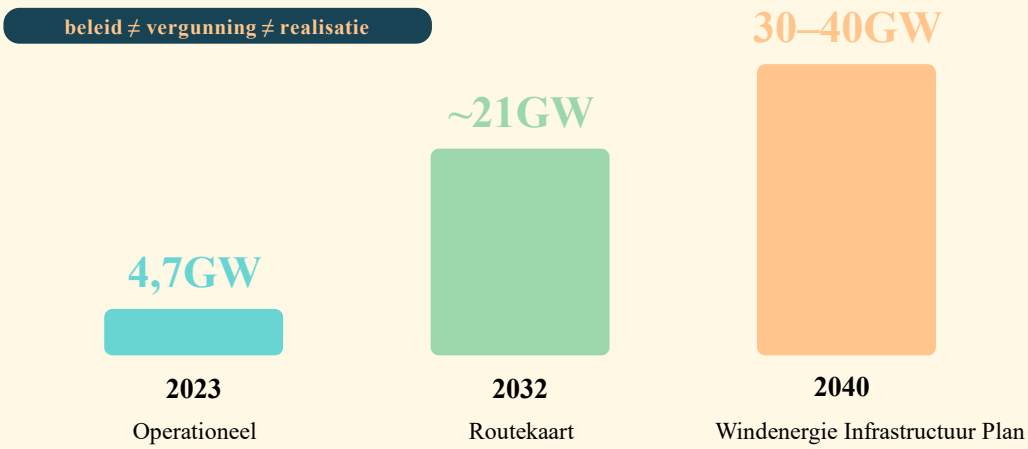
HERSTEL

Hoe borgen we dat?

3

Utrecht University

Offshore windvermogen in NL: van 4,7 naar 30-40 GW

4

Eén energiesysteem over de grenzen heen

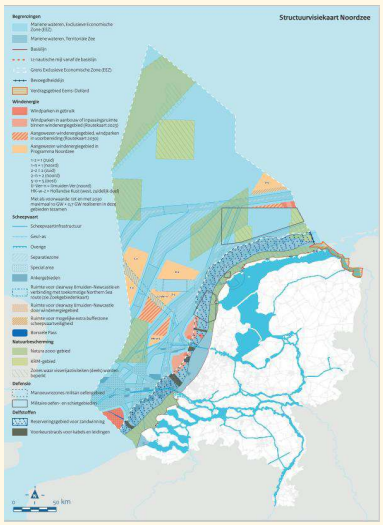

300 GW in 2050

Tot 100 GW
als grensoverschrijdende projecten
(binnen die 300 GW)

En waar is de even ambitieuze gezamenlijke herstelruimte?

5

Niet alles kan overal: medegebruik is geen ecologische toverformula

GEBIED 6/7

Voorkeur: natuurherstel en natuurversterking

DOORDEWIND

Actieve visserij onder voorwaarden

Ruimte delen ≠ ecologisch verenigbaar

6

Utrecht University

Ruimte op de kaart vs ecologische ruimte voor de natuur

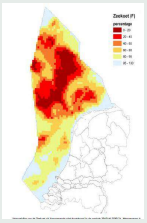
CASUS: GEBIED 6/7

WESTELIJK WINDDEEL

OPEN ZONE

1.520–1.620 km²

OOSTELIJK WINDDEEL

ZEEKOET

vermijding mogelijk op ≥10 km

Schematische open zone · de werkelijke ecologische werking is onzeker

7

Utrecht University

REDIII: hoe werkt een versnellingsgebied?

Meer afweging vooraf, minder toetsing per project?

15b

INVENTARISEREN

Waar is ruimte?

→

15c

AANWIJZEN

Versnellingsgebied + regels

→

15c

BEOORDELEN

Plan-MER + zo nodig PB
Publieke participatie 15d

→

16a

SCREENEN

Onvoorziene effecten

De procedure versnelt — maar waar blijft de kennis?

8

Utrecht University

REDIII: wat verandert er bij de vergunning?

VERSNELLINGSGEBIED

OFFSHORE: MAX. 2 JAAR

Art. 16a

BUITEN VERSNELLINGSGEBIED

OFFSHORE: MAX. 3 JAAR

Art. 16b

SCREENING BINNEN VERSNELLINGSGEBIED — **45 DAGEN**

Onvoorziene aanzienlijke effecten? → mogelijk alsnog project-MER / passende beoordeling

9

Utrecht University

Twee toetsen, twee verschillende vragen

PLAN-MER

WAAR?

Locatie · alternatieven
cumulatieve effecten

PROJECT-MER

HOE?

Techniek · aanleg
lokale gevolgen

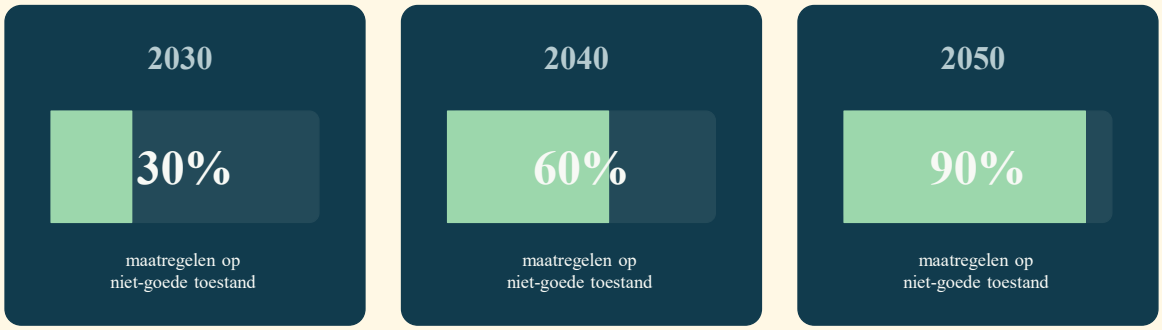
Kennisleemten verdwijnen niet door kortere termijnen.

De toetsen vullen elkaar aan, ze vervangen elkaar niet zomaar.

10

Utrecht University

Artikel 5 NHV: herstelmaatregelen voor mariene hatibatsgroepen 1-6

Een maatregel treffen ≠ een volledig hersteld ecosysteem.

11

Utrecht University

Het vermoeden van groot openbaar belang: juridische voorkeursbehandeling?

Geen algemene voorrang voor windenergie.

RED III

art. 16f

bij specifieke VHR/KRW-afwijkingen

NATUURHERSTELVERORDENING

art. 6

vermoeden + mogelijke alternatievenvrijstelling

WEL: bijzondere toegang tot uitzonderingen • GEEN vrijstelling van de herstelopgave

12

Uitzonderingen binnen en buiten Natura 2000

BUITEN NATURA 2000

Art. 5(11)–(12)

Afwijkingen van bepaalde verbeter- en niet-verslechteringsplichten

Art. 6: vermoeden / alternatieven

BINNEN NATURA 2000

Art. 5(13)

Bescherming Habitatrichtlijn blijft (waaronder art. 6(4))

Geen algemene NHV-vrijstelling

De algemene mariene herstelopgave blijft overeind staan.

13

De asymmetrie in het Ontwerp-Natuurplan 2026

NU AL CONCREET

Energiegebieden
Versnellingsinstrumenten
Mogelijke uitzonderingen

NOG IN ONTWIKKELING

Habitatkwaliteit
Sedimentherstel
Soortenleefgebieden

Art. 14(13) NHV: afstemming met bestaande versnellingsgebieden

14

Utrecht University

Systeemrisico: de optelsom verdwijnt niet in afzonderlijke vergunningen

PROJECT 1 rechtmatig + **PROJECT 2** rechtmatig + **PROJECT 3** rechtmatig + **PROJECT 4** rechtmatig

WIE BEWAAKT DE OPTELSOM?

15

Utrecht University

Grootschallige uitrol van windenergie: ecologische risico's

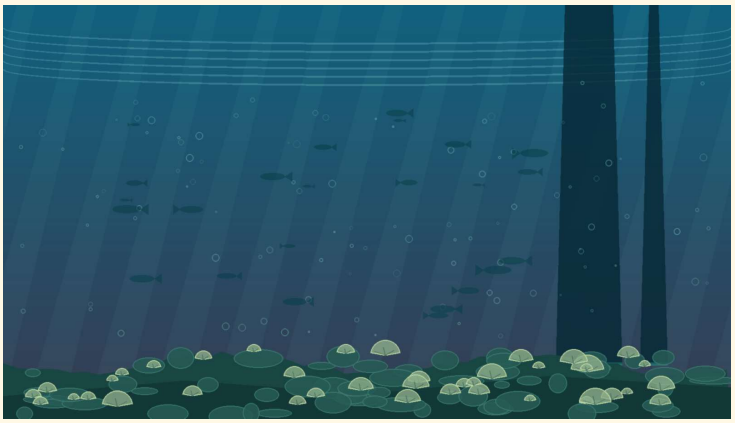
01	02	03	04
GELUID	**VOGELS**	**BODEM**	**CUMULATIE**
Bruinvissen Aanleg	Aanvaring Vermijding	Habitat Sediment	Meerdere parken Eén ecosysteem

Ecologische functies stoppen niet bij de kavelgrens.

16

Utrecht University

De andere kant van de medaille: kan een windpark zelf herstel ondersteunen?

1 **OESTERBANKEN**
Rifvormende soorten

2 **BODEMRUST**
Minder bodemberoering

3 **SUBSTRAAT**
Gerichte inrichting

Maar niet elk nieuw organisme telt als natuurherstel onder de NHV

17

Utrecht University

Natuurinclusief is niet automatisch NHV-herstel

01	02	03	04
MITIGATIE	**COMPENSATIE**	**NATUURINCLUSIEF**	**NHV-HERSTEL**
Schade voorkomen	Resterende schade compenseren	Ecologische meerwaarde	Toetsbare bijdrage aan art. 5

Ecologische referentie • additionaliteit • geen dubbeltelling • monitoring

18

Behoefte aan juridische borging van de herstelmaatregelen

1 → **2** → **3** → **4**

TENDER
Doel + voorwaarden

NULMETING
Ecologische basislijn

MONITORING
Wie stuurt bij?

ONTMANTELING
Wat blijft bestaan?

Wat gebeurt als de oesterbank na vijf jaar niet werkt? Wie grijpt in? Wie betaalt? Op welke rechtsgrond?

19

En wat gebeurd er na dertig jaar? Het einde van een windturbine is niet het einde van de herstelplicht!

AANLEG
Fundering + effecten

EXPLOITATIE
Herstel van oesterbanken?

ONTMANTELING
Verwijderen of behouden?

20

Utrecht University

Wat moet anders? Van afzonderlijke vergunning naar verantwoordelijkheid op systeemniveau

01

RUIMTE

Herstel even vroeg plannen als energie

02

KENNIS

Plan-MER, screening en projectkennis verbinden

03

VERANTWOORDELIJKHEID

Cumulatie en herstel op Noordzeeschaal

Niet tégen versnelling — vóór versnelling die standhoudt.

21

Utrecht University

De vraag is niet alleen hoeveel energie we winnen maar

welke Noordzee laten we achter?

Dank u wel voor uw aandacht!

Vragen?
n.giannopoulos@uu.nl

22

Discussie Stellingen

Een windversnellingsgebied mag pas worden aangewezen als de benodigde ruimte voor natuurherstel voldoende concreet in beeld is.

Wie voor een offshore windpark profiteert van versoepelde natuurrechtelijke voorwaarden, moet verplicht bijdragen aan aantoonbaar additioneel natuurherstel leveren.

23

Utrecht University

Sharing science,
shaping tomorrow

24